

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący)

SSN Paweł Zubert (sprawozdawca)

Ławnik SN Łukasz Kotynia

w sprawie byłego prokuratora Prokuratury Rejonowej w S. A. G.,
po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Dyscyplinarnej w dniach 10 stycznia 2019
roku, 7 lutego 2019 r. i 9 lipca 2021 r.

zażalenia adw. G. W. - obrońcy obwinionego
na zarządzenie Przewodniczącego Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy
Prokuratorze Generalnym z 27 sierpnia 2018 r., sygn. PK I OSD [...],
w przedmiocie odmowy przyjęcia kasacji jako niedopuszczalnej z mocy prawa,
na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia
2016r. Prawo o prokuraturze

postanowił:

uchylić zaskarżone zarządzenie i przekazać sprawę
Odwoławczemu Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze
Generalnym do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z 27 sierpnia 2018 roku, sygn. PK I OSD [...],
Przewodniczący Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze
Generalnym odmówił przyjęcia kasacji obrońcy byłego prokuratora Prokuratury
Rejonowej w S. A. G. od orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy
Prokuratorze Generalnym z 17 maja 2018 r., sygn. akt PK I OSD [...], uznając
kasację za niedopuszczalną z mocy prawa.

Zażalenie na powyższe zarządzenie wniósł obrońca obwinionego adw. G. W., podnosząc zarzuty:

a) błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mającego wpływ na jego treść, polegającego na stwierdzeniu, że złożony w niniejszej sprawie środek odwoławczy jest niedopuszczalny z mocy prawa, podczas gdy wnikliwa analiza stanu prawnego w kontekście konstytucyjnej zasady prawa do sądu określonej w art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej prowadzi do wniosku przeciwnego;

b) obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 18 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze polegającej na niewłaściwym zastosowaniu przepisów części ogólnej kodeksu karnego tj. art. 4 § 1 k.k., który to przepis nakazuje stosować do sprawcy ustawę względniejszą, skutkiem czego podczas orzekania sąd wydający zaskarżone zarządzenie w stosunku do obwinionego zastosował przepisy ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze w brzmieniu nadanym po znowelizowaniu ustawy ustawą z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, podczas gdy analiza obowiązujących przepisów prowadzi do wniosku, że uprzednio obowiązująca ustawa z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze była dla sprawcy względniejsza.

Formułując powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia i przyjęcie wniesionej kasacji.

Podczas posiedzenia w dniu 10 stycznia 2019 r. Sąd Najwyższy zobowiązał strony do przedstawienia w terminie 2 tygodni pisemnego stanowiska obejmującego odniesienie się do treści art. 121 ustawy o Sądzie Najwyższym i - w zależności od przyjętej interpretacji - oceny co do możliwości pozbawienia obwinionego prawa do sądu w rozumieniu art. 45 Konstytucji RP, ponieważ argumentacji takiej nie zaprezentowano zarówno w zaskarżonym zarządzeniu, jak i złożonym środku odwoławczym.

W odpowiedzi na powyższe zarządzenie Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla szczecińskiego okręgu regionalnego wskazała, iż brak możliwości wywiedzenia kasacji przez obrońcę obwinionego A. G.

pozbawia uczestników postępowania prawa do dokonania przez Sąd Najwyższy kontroli zasadności orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, co należy ocenić jako pozbawienie obwinionego prawa do sądu w rozumieniu art. 45 Konstytucji RP. Podkreślając, iż ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej do dochodzenia naruszonych wolności lub praw uznano, że treść przepisu art. 121 ustawy o Sądzie Najwyższym z dnia 8 grudnia 2017 r. wymaga jego oceny pod kątem zgodności z art. 45 ust 1 Konstytucji RP, wobec czego zasadnym jest rozważenie przedstawienia stanowiska Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego przez Sąd Najwyższy orzekający w niniejszej sprawie, w celu wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności przepisu art. 121 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym z przepisem art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego powołała w swej argumentacji stosowne judykaty Trybunału Konstytucyjnego oraz poglądy doktryny, wskazujące, iż zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, zasadą w postępowaniu dyscyplinarnym powinno być prawo zaskarżenia orzeczenia wydanego przez sąd korporacyjny do sądu w rozumieniu konstytucyjnym. Zaznaczyła nadto, że prawo do sądu powinno być gwarantowane w ramach każdego postępowania dyscyplinarnego, niezależnie od tego, czy chodzi o postępowanie egzekwujące odpowiedzialność dyscyplinarną względem osób wykonujących zawód zaufania publicznego, czy też względem osób przynależnych do innych grup zawodowych.

W pisemnym stanowisku obrońca obwinionego wskazał natomiast, iż literalne brzmienie przepisu art. 122 pkt 13 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym jest jasne i wynika z niego, że do czynów dyscyplinarnych popełnionych przed 3 kwietnia 2018 r. stosuje się przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w przypadku, gdy nie upłynął termin do wniesienia kasacji. Podkreślił, iż zgodnie z powszechnie usystematyzowanym rozwiązaniem termin do wniesienia kasacji wynosi 30 dni od daty doręczenia orzeczenia (sądu II instancji) wraz z uzasadnieniem, przy czym w niniejszej sprawie przed 3 kwietnia 2018 r. nie upłynął 30 dniowy termin do wniesienia kasacji, wobec czego stosuje się przepis art. 121 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Zdaniem autora

stanowiska obwiniony A. G. został pozbawiony prawa do sądu przyznanego mu przez Konstytucję w art. 45 w zw. z art. 77 ust. 2, gdyż postępowanie dyscyplinarne nie zostało poddane kontroli władzy sądowniczej. Podkreślono, iż brak możliwości wniesienia kasacji jest uregulowaniem akceptowalnym jedynie wówczas, gdy w II instancji odwołanie rozpatrywał Sąd Najwyższy, gdyż tylko w takiej sytuacji stronie postępowania zagwarantowane jest, że jego postępowanie oceniłby profesjonalny i niezależny organ sądowy „spoza” sądu dyscyplinarnego danej korporacji prawniczej. obrońca obwinionego przedstawił nadto szereg orzeczeń Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego odnoszących się do treści konstytucyjnej zasady prawa do sądu, podtrzymując jednocześnie stanowisko zaprezentowane uprzednio w zażaleniu.

Postanowieniem z 7 lutego 2019 r., sygn. akt II DO 5/18, Sąd Najwyższy - na podstawie art. 193 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym - przedstawił Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne: „czy przepisy art. 121 i art. 122 pkt 13 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o Sądzie Najwyższym (Dz.U.2018.5 ze zmianami), w zakresie, w którym wyłączają możliwość złożenia kasacji od prawomocnych orzeczeń Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, dotyczących deliktów dyscyplinarnych popełnionych przed 3 kwietnia 2018 roku, w których termin do wniesienia tejże kasacji upłynął po 3 kwietnia 2018 roku, są zgodne z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej?”.

Postanowieniem z 25 marca 2021 r., sygn. akt P 4/19, Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w przedmiocie rozpoznania pytania prawnego Sądu Najwyższego z uwagi na brak relewantnego związku pomiędzy odpowiedzią na przedstawione pytanie prawne, a rozstrzygnięciem sprawy rozpatrywanej przez sąd pytający (art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym).

W uzasadnieniu powyższego orzeczenia wskazano, że dopuszczalność wniesienia kasacji od orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym zapadłego 17 maja 2018 r. należy ocenić na tle stanu

prawnego powstałego po 3 kwietnia 2018 r., przy czym interpretacja ta nie powinna abstrahować od wypracowanego w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego stanowiska o prawie do sądu w postępowaniach dyscyplinarnych. Wskazując na dorobek judykatury podkreślono, iż prawo do sądu powinno być gwarantowane w ramach każdego postępowania dyscyplinarnego, niezależnie od tego, czy jest ono prowadzone przeciwko osobom wykonującym wolny zawód, czy przeciwko innym osobom, gdyż każde postępowanie dyscyplinarne jest postępowaniem represyjnym zmierzającym do ukarania osoby obwinionej o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego. Zaznaczono następnie, że sądowa kontrola prawidłowości postępowania dyscyplinarnego oraz rozstrzygnięć w nim wydawanych gwarantuje ochronę konstytucyjnych praw i wolności takiej osoby, a dodatkowo - jeżeli wykonuje ona zawód zaufania publicznego - stanowi element nadzoru państwa nad działalnością samorządu zawodowego, wobec czego w każdej sprawie dyscyplinarnej, która była przedmiotem rozstrzygnięcia w pozasądowym postępowaniu dyscyplinarnym, ustawodawca musi zapewnić prawo do wszczęcia sądowej kontroli postępowania dyscyplinarnego i zapadłego w jego wyniku orzeczenia. Podkreślono następnie, iż celem zmian dokonanych przez ustawodawcę w ustawie o Sądzie Najwyższym było wzmocnienie sądowej kontroli orzeczeń zapadłych w postępowaniu dyscyplinarnym wobec prokuratorów, a nie ograniczanie konstytucyjnego prawa do sądu. Trybunał Konstytucyjny zaznaczył następnie, że ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym wprowadziła wprawdzie do Prawa o prokuraturze art. 163a (art. 110 pkt 27 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym), jednakże zawarte w powyższym pojęcie „sądu dyscyplinarnego drugiej instancji” należy rozumieć na tle zmienionego tą samą ustawą art. 145 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego wykładnia tych przepisów pozwala uznać, że kasacja nie przysługuje tylko od orzeczenia sądu drugiej instancji - Sądu Najwyższego orzekającego w składzie dwóch sędziów Izby Dyscyplinarnej i jednego ławnika Sądu Najwyższego, w sprawach określonych w rozdziale 3 działu IV ustawy Prawo o prokuraturze, natomiast kasacja jest dopuszczalna w przypadku, gdy sądem dyscyplinarnym drugiej instancji jest Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym. Uzasadniając

przyjęte stanowisko zaznaczono nadto, iż za taką wykładnią przemawia treść art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze, przy czym zakres odesłania wskazany w powyższym przepisie powinien spełniać wymagania, jakie stawia wykładnia prokonstytucyjna. Za wspierające obrany kierunek interpretacyjny wskazano następnie art. 27 § 1 pkt 1 lit. b oraz art. 27 § 4 pkt 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Zażalenie obrońcy obwinionego jest zasadne.

W ocenie Sądu Najwyższego kierunek interpretacyjny norm zawartych w przepisach art. 121 i 122 pkt 13 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym oraz art. 163 a § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze w kontekście art. 45 ust. 1 oraz 77 ust. 2 Konstytucji RP winien prowadzić do uznania, iż kasacja wywiedziona przez obrońcę obwinionego po 3 kwietnia 2018 r., tj. po wejściu w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, jest dopuszczalna. Zaskarżone zarządzenie należało zatem uchylić i przekazać sprawę Odwoławczemu Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze Generalnym, celem zagwarantowania w toczącym się postępowaniu dyscyplinarnym standardów konstytucyjnych w postaci prawa do sądu oraz wszczęcia sądowej kontroli prawidłowości zapadłego w niniejszej sprawie orzeczenia.

Brak możliwości wywiedzenia nadzwyczajnego środka zaskarżenia od orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z 17 maja 2018 r., sygn. akt PK I OSD [...], Przewodniczący tego sądu oparł na przepisie art. 110 pkt 27 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, którym znowelizowano ustawę Prawo o prokuraturze poprzez dodanie art. 163a, uchylając jednocześnie na mocy art. 110 pkt 26 przepis przyznający stronom postępowania prawo do wniesienia kasacji od orzeczeń Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym. W uzasadnieniu zarządzenia będącego przedmiotem zaskarżenia zaakcentowano konieczność stosowania przepisów nowych, wskazując jednocześnie na zasadę „chwytania w locie”,

jednakże nie uwzględniono całokształtu zmian jakie nastąpiły wraz z wejściem w życie ustawy o Sądzie Najwyższym. Nadto – jak słusznie podniósł to skarżący - w żaden sposób nie rozważono konieczności zapewnienia wymogów określonych art. 45 ust. 1 oraz 77 ust. 2 Konstytucji RP w stanie prawnym powstałym po 3 kwietnia 2018 r., które niewątpliwie winny zostać zrealizowane w prokuratorskim postępowaniu dyscyplinarnym. Mając bowiem na uwadze jednolitą linię orzecniczą Trybunału Konstytucyjnego w tym zakresie, prawo do sądu winno zostać zagwarantowane w ramach każdego postępowania dyscyplinarnego, przy czym ustawodawca w sprawie dyscyplinarnej będącej przedmiotem rozpoznania w pozasądowym postępowaniu dyscyplinarnym musi zapewnić prawo do wszczęcia kontroli postępowania dyscyplinarnego i zapadłego w jego wyniku orzeczenia (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 6 listopada 2012 r., sygn. akt K 21/11, LEX nr 1227016).

Zgodnie z art. 163a ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze, wprowadzonym na mocy art. 110 pkt 27 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, od orzeczenia sądu dyscyplinarnego drugiej instancji kasacja nie przysługuje (§ 1), przy czym od orzeczenia sądu dyscyplinarnego drugiej instancji służy odwołanie do innego składu tego sądu, jeżeli orzeczeniem sądu dyscyplinarnego drugiej instancji obwinionemu wymierzono karę dyscyplinarną, pomimo wydania w tej sprawie przez sąd dyscyplinarny pierwszej instancji orzeczenia uniewinniającego lub umarzającego postępowanie dyscyplinarne (§ 2).

Mając na uwadze, iż w niniejszej sprawie czyny przypisane obwinionemu zostały popełnione przed 3 kwietnia 2018 r. zwrócić należy uwagę na treść przepisów intertemporalnych, tj. art. 121 i 122 pkt 13 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, które stanowią, iż do czynów popełnionych przed wejściem w życie powyższej ustawy stosuje się przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej w brzmieniu przez nią nadanym, o ile przed wejściem jej w życie nie upłynął termin do wniesienia kasacji (art. 121), przy czym do postępowań dyscyplinarnych prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze stosuje się przepisy dotychczasowe do zakończenia

postępowania wyjaśniającego lub postępowania w instancji, w której się toczy (art. 122 pkt 13).

W niniejszej sprawie postępowanie w drugiej instancji zostało zakończone orzeczeniem dyscyplinarnego sądu odwoławczego z 17 maja 2018 r., wydanym po wejściu w życie ustawy o Sądzie Najwyższym, modyfikującej dotychczasowe prokuratorskie postępowanie dyscyplinarne. Nie ulega zatem wątpliwości, iż treść przepisów art. 121 i 122 pkt 13 powołanej ustawy przesądza o konieczności stosowania na gruncie omawianej sprawy przepisów w brzmieniu przez nią nadanym. Dopuszczalność wniesienia kasacji od orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym należy jednak ocenić nie tylko w kontekście nakazu stosowania przepisów, które zostały zmienione bądź dodane na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, lecz na tle nowopowstałego po 3 kwietnia 2018 r. stanu prawnego, mając przy tym na uwadze konieczność zagwarantowania w niniejszym postępowaniu dyscyplinarnym standardów konstytucyjnych zawartych w art. 45 ust. 1 oraz 77 ust. 2 Konstytucji RP.

W ocenie Sądu Najwyższego zasadne jest zatem opowiedzenie się za dopuszczalnością wywiedzenia kasacji od orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym w niniejszej sprawie.

Zawarte w uprzednio wspomnianym art. 163 a § 1 i 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze pojęcie sądu dyscyplinarnego drugiej instancji należy bowiem rozpatrywać w kontekście zmienionego tą samą ustawą art. 145 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze. Zgodnie z brzmieniem powyższego przepisu - obowiązującym również od 3 kwietnia 2018 r. - sądem orzekającym w sprawach dyscyplinarnych jest w pierwszej instancji Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym w składzie 3 członków (pkt 1 a) i Sąd Najwyższy w składzie 2 sędziów Izby Dyscyplinarnej i 1 ławnika Sądu Najwyższego w sprawach przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego lub umyślnych przestępstw skarbowych lub w sprawach, w których wniosek złożył Sąd Najwyższy (pkt 1 b). W drugiej natomiast instancji orzeka Sąd Najwyższy w składzie 2 sędziów Izby

Dyscyplinarnej i 1 ławnika Sądu Najwyższego (pkt 2). Powyższe pozwala zatem przyjąć, iż wywiedzenie kasacji należy uznać za niedopuszczalne wyłącznie od orzeczeń wydanych przez Sąd Najwyższy, orzekający jako sąd drugiej instancji w składzie dwóch sędziów Izby Dyscyplinarnej i jednego ławnika Sądu Najwyższego w sprawach określonych w rozdziale 3 działu IV tejże ustawy. Ustawodawca określenie „sąd drugiej instancji” odnosi bowiem nie do każdego sądu orzekającego w postępowaniu odwoławczym, a jedynie do Sądu Najwyższego. Wprawdzie w każdym z postępowań dyscyplinarnych, niezależnie od grupy zawodowej, której to postępowania dotyczy, realizowany jest szereg dyrektyw wynikających z konstytucyjnego prawa do sądu, jednakże „organy powołane do rozstrzygania o odpowiedzialności dyscyplinarnej nie mają charakteru "sądu" w rozumieniu Konstytucji i nie znajdują do nich zastosowania wszystkie gwarancje niezależności i bezstronności określone w rozdziale VIII Konstytucji”, wobec czego „konieczne jest zapewnienie kontroli sądów państwowych nad orzeczeniami wydawanymi przez sądy dyscyplinarne dla adwokatów, radców prawnych, notariuszy i prokuratorów” (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 25 czerwca 2012 r., K 9/10, LEX nr 1168109 i powołane tam orzecznictwo).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż kasacja obrońcy obwinionego została wniesiona od orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym, a zatem rozstrzygnięcia wydanego przez tzw. sąd korporacyjny, który nie stanowi organu władzy sądowniczej w ujęciu konstytucyjnym. Zaznaczyć w tym miejscu trzeba, iż w art. 175 Konstytucji RP ustrojodawca wyraźnie uznał za sądy: Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne i sądy wojskowe. Zapewnienie zatem rozpatrzenia sprawy wyłącznie przez Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym nie spełnia wymogu konstytucyjnego określonego w art. 45 ust. 1 (zob. Wiesław Koziół, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy, Wydanie 2, Wolters Kluwer, Warszawa 2016, s. 204). Prawo do sądu rozumieć bowiem należy jako dostępność drogi sądowej w ogóle (ujęcie formalne) oraz możliwość prawnie skutecznej ochrony praw na drodze sądowej (ujęcie materialne). Zasada prawa do sądu może być natomiast zrealizowana jedynie w sytuacji, gdy kontrola

prawidłowości rozstrzygnięcia sądu korporacyjnego zostanie dokonana przez Sąd Najwyższy, będący niezależnym i niezawisłym organem sądowym. Uznanie, iż w niniejszej sprawie kasacja od orzeczenia sądu korporacyjnego II instancji jest niedopuszczalna z mocy prawa prowadzi zatem do ograniczenia uprawnienia strony postępowania dyscyplinarnego do zaskarżenia orzeczenia i w konsekwencji do pozbawienia obwinionego prawa do zbadania sprawy przez organ sądowy. W tak ukształtowanym postępowaniu tworzy się zatem nieakceptowalna z punktu widzenia wymogów konstytucyjnych sytuacja prawna, w której w momencie zakończenia postępowania na etapie wydania prawomocnego orzeczenia przez Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym brak jest możliwości poddania rozstrzygnięcia sądu korporacyjnego pod ocenę sądu w ujęciu konstytucyjnym.

Przyjęcie w niniejszej sprawie odmiennej interpretacji, prowadzącej do uznania niedopuszczalności kasacji w prokuratorskim postępowaniu dyscyplinarnym od orzeczenia sądu korporacyjnego uchybia zarówno uprzednio wspomnianym standardom konstytucyjnym, jak i samej intencji ustawodawcy. Mając bowiem na uwadze całokształt zmian dokonywanych mocą ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym zaznaczyć należy, iż zamiarem ustawodawcy z całą pewnością nie było ograniczenie konstytucyjnego prawa do sądu, a wzmocnienie kontroli sądowej orzeczeń dyscyplinarnych w sprawach prokuratorów, uprzednio gwarantowanej instytucją kasacji. Likwidacja instytucji kasacji w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów związana była bowiem wyłącznie z wprowadzeniem nowego modelu odpowiedzialności dyscyplinarnej, w którym Sąd Najwyższy jest zarazem sądem odwoławczym, jak i sądem I i II instancji w przypadku deliktów dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego lub umyślnych przestępstw skarbowych.

Podkreślenia jednocześnie wymaga, iż w konsekwencji wprowadzonego w Konstytucji RP domniemania drogi sądowej „wszelkie ograniczenia sądowej ochrony interesów jednostki wynikać muszą z przepisów ustawy zasadniczej i są dopuszczalne w absolutnie niezbędnym zakresie, jeżeli urzeczywistnienie wartości

konstytucyjnej kolidującej z prawem do sądu nie jest możliwe w inny sposób”, przy czym „ograniczenia prawa do sądu nie tylko muszą spełniać warunki wskazane w art. 31 ust. 3 Konstytucji, lecz także uwzględniać treść art. 77 ust. 2 Konstytucji” (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 3 lipca 2019 r., SK 14/18, LEX nr 2688775 i powołane w powyższym orzecznictwo).

Za dopuszczalnością kasacji od orzeczenia Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym przemawia również brzmienie art. 27 § 1 pkt 1 lit. b oraz art. 27 § 4 pkt 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Powyższe przepisy wskazują bowiem, iż do właściwości Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego należą sprawy dyscyplinarne rozpatrywane przez Sąd Najwyższy w związku z postępowaniami dyscyplinarnymi prowadzonymi na podstawie ustawy Prawa o prokuraturze, przy czym kasacje od orzeczeń dyscyplinarnych rozpatruje Wydział Drugi Izby Dyscyplinarnej.

Zasadność opowiedzenia się za możliwością wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia wspiera nadto treść art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze, zgodnie z którym w sprawach nieuregulowanych do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy części ogólnej ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny oraz przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego, z wyłączeniem art. 344a i art. 396a, z uwzględnieniem odrębności wynikających z charakteru postępowania dyscyplinarnego. Zawarte w powyższej regulacji odesłanie do przepisów kodeksu postępowania karnego również wskazuje na konieczność zachowania wymogów wykładni prokonstytucyjnej.

W ocenie Sądu Najwyższego analiza powstałego po wejściu w życie ustawy o Sądzie Najwyższym stanu prawnego w świetle konstytucyjnej zasady prawa do sądu i sądowej kontroli prawidłowości postępowania prowadzi w konsekwencji do wniosku, iż wywiedziona w niniejszej sprawie kasacja winna zostać przyjęta jako dopuszczalna na podstawie art. 519 k.p.k. w związku z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze.

Interpretacja powołanych uprzednio przepisów w zgodzie ze standardami konstytucyjnymi skutkowała natomiast koniecznością uchylenia zarządzenia Przewodniczącego Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym. Przewodniczący Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym winien zatem przyjąć wywiedzioną w niniejszej sprawie kasację, o ile spełnia pozostałe wymagania formalne i przekazać ją do rozpoznania uprawnionemu sądowi, co pozwoli uznać prowadzone postępowanie dyscyplinarne za w pełni odpowiadające wymogom określonym w art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy postanowił jak na wstępie.